

ШТУЛЬ В.О.

студент 2-го курсу екологічного факультету Житомирського національного агроекологічного університету

УЧАСТЬ АДВОКАТА НА СТАДІЇ ВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ

Однією з гарантій держави є право громадян на захист суб'єктивних прав та охоронюваних законом інтересів. Найбільш повному здійсненню права особи на судовий захист значною мірою сприяє юридична допомога, надання якої передбачена законом. Така допомога громадянам може надаватися в різноманітних формах, у тому числі й у формі представництва в цивільних, адміністративних та кримінальних справах. Найбільш досконалою формою надання юридичної допомоги виступає процесуальне представництво адвоката, оскільки, як правило, громадяни не мають достатніх спеціальних правових знань для особистого захисту своїх прав, свобод та охоронюваних законом інтересів.

Представництво інтересів громадян та юридичних осіб адвокатом здійснюється також на стадії виконавчого провадження. Законодавче забезпечення підсумкової стадії – стадії виконання судового рішення - встановлюється Законом України від 21 квітня 1999 р. «Про виконавче провадження»[1]. Не зважаючи на те, що в ньому відсутні прямі посилання про безпосередню участь адвоката в виконавчому провадженні, він також не визначає повноважень адвоката на цій стадії процесу, але разом з тим цим законом встановлюються не тільки загальні правила представництва сторін, а також коло тих осіб, які не можуть бути представниками у виконавчому провадженні.

Вказані норми спеціального закону [2], а також діючі норм ЦПК, які регулюють участь представника, поширюється також і на відносини, що виникають у процесі виконання судових рішень, бо саме ця стадія завершує юрисдикційну діяльність по захисту суб'єктивних прав громадян та юридичних осіб. Адже, звертаючись до суду з проханням про визнання чи поновлення своїх порушених прав, позивач у судовій справі прагне не лише отримати від суду підтвердження, визнання його порушеного права, а й реалізувати його на практиці, домогтися від протилежної сторони вчинення дій, до яких вона зобов'язана рішенням суду.

Враховуючи, що діяльність суду по здійсненню правосуддя в сфері захисту прав, свобод та інтересів осіб завершується постановленням рішення, а цей факт ще не означає досягнення практичного результату, який виявляється лише у виконавчому провадженні. Зважаючи на це, видається бажаною участь адвоката у виконавчому провадженні з метою захисту прав сторін на завершальній стадії процесу реалізації особою своїх прав. В зв'язку з цим, договір про надання правової допомоги не повинен орієнтовувати адвоката виключно на роботу в судовому процесі до моменту вирішення справи, але і повинен передбачати його участь у процедурі виконання прийнятого судом рішення.

А тому часто із - за відсутності вказаної умови в договорі про надання правової допомоги може виникнути ситуація, коли особа, звертаючись за правовою допомогою на завершальній стадії правозахисного процесу, не отримує її, а задоволена судом вимога залишається нереалізованою, сама ж особа, в інтересах якої було прийнято рішення залишається сам на сам з державним виконавцем і може минути чимало часу перш ніж її вимоги будуть реально виконані. В такій ситуації подальший розвиток справи цілком залежатиме від дій державного виконавця.

Все це не означає, що державний виконавець є абсолютним монополістом у даній стадії процесу. Законом України «Про виконавче провадження» передбачена можливість нагляду за законністю виконавчого провадження, контроль за своєчасністю, правильністю, повнотою виконання судових рішень державним виконавцем з боку начальника відповідного відділу Державної виконавчої служби, керівника вищестоящего органу, органів прокуратури.

Однак і активна участь адвоката у виконавчому провадженні сприяє реалізації механізму правового захисту особи в процесі виконання прийнятих судом рішень. Насамперед, це правове врегулювання відносин адвоката з клієнтом щодо визначення об'єму його повноважень в процедурі виконавчого провадження. Повноваження представника мають бути підтвержені довіреністю, виданою і оформленою відповідно до вимог закону. Обсяг їх залежить від волевиявлення сторони, яку представляє адвокат, та визначається змістом договору доручення між ним та довірительом. Повноваження адвоката як представника, в тому числі і на стадії виконання судових рішень, у відповідності п.4. ст.42 [3] ЦПК України можуть також посвідчуватись ордером, який виданий відповідним адвокатським об'єднанням, або договором.

На підставі закону адвокат, як представник на стадії виконання, вправі вчиняти всі процесуальні дії від імені особи, яку він представляє, окрім випадків, коли особа (боржник) зобов'язана згідно з рішенням

вчинити певні дії особисто. В Законі не визначено повноваження представника у виконавчому провадженні, які мають спеціально обумовлюватися довіреністю. Однак ст. 44 ЦПК [3] України, яка визначає повноваження представника в суді, визначає, що представник може вчиняти від імені особи, яку він представляє, усі процесуальні дії, що їх має право вчиняти ця особа. Обмеження повноважень представника на вчинення певної процесуальної дії мають бути застережені у виданій йому довіреності.

Це означає, що адвокат та його довіритель ще на стадії укладання договору про представництво в суді повинні вирішувати питання надання юридичної допомоги у виконавчому провадженні.

Адвокат як представник сторони (стягувача) вправі подати до відповідного відділу Державної виконавчої служби України заяву про примусове виконання рішення на підставі виконавчого документа, тим самим розпочати процес виконання судового рішення. Факт, що адвокат ініціює процес примусового виконання судового рішення, бере участь на цій його стадії, не виключає можливості сторони самостійно виступити у виконавчому провадженні, що є однією з особливостей процесуального представництва.

Від активної позиції адвоката вже у підготовчій частині виконавчого провадження залежить своєчасність вчинення дій по виконанню судового рішення. Звичайно, виконання судових рішень майнового характеру залежить, передусім, від своєчасного його забезпечення. Адвокат зобов'язаний потурбуватися про забезпечення виконання по майнових стягненнях, своєчасно ставити питання про необхідність опису майна боржника і накладення на нього арешту, звільнення від останнього, виключення майна з опису. В інтересах довірителя адвокат вправі запропонувати можливі заходи по реалізації прийнятого рішення, попередити сторони про можливі наслідки вчинення чи невчинення тих чи (інших дій, а також заявляти клопотання, відводи державному виконавцеві.

В інтересах свого клієнта адвокат може бути присутній при проведенні виконавчих дій, порушувати провадження у суді, отримувати від державних виконавців необхідну інформацію, пов'язані з виконанням судового рішення. Адвокат як особа, яка володіє спеціальними знаннями в галузі права, при встановленні факту відчуження майна боржником, має перевірити законність угоди, а в разі підозри про її фіктивність ставити перед повноважними особами питання про пред'явлення позову щодо визнання угоди недійсною.

Адвокат зобов'язаний інформувати сторону, яку представляв, про її право укласти мирову угоду і в стадії виконання судових рішень, що є особливо ефективним способом виконання у провадженнях про звернення стягнення на майно та про його поділ.

Іноді на практиці виникає потреба у конкретизації виконання рішення, чи-то у його роз'ясненні. В такій ситуації державний виконавець може звернутися до суду (або до іншого органу, який видав виконавчий документ) з заявою про роз'яснення змісту документу, однак, саме адвокат в інтересах свого довірителя має ставити це питання перед державним виконавцем. Стягувачеві адвокат має роз'яснити наслідки відмови від примусового виконання, зменшення розміру стягнення, відкликання виконавчого документа, а боржникові — право звернення до суду з приводу відстрочки або розстрочки виконання, зміни способу і порядку виконання в разі наявності обставин, що ускладнюють або роблять неможливим виконання судового рішення.

Захист законних інтересів сторони у виконавчому провадженні адвокат може здійснювати і в інших формах: таких, як надання юридичних консультацій, складання заяв, подання клопотань, виготовлення проектів мирових угод та інших процесуальних документів.

Необхідність участі адвоката на завершальній стадії процесу захисту прав, свобод та інтересів осіб обумовлена, головним чином, складністю чинного законодавства, що регулює всю сукупність існуючої системи правовідносини, які виникають при реалізації прав, поновлених судовим актом чи актом іншого юрисдикційного органу, а також значимістю завершальної стадії судового рішення щодо довершеності та повноти наданої адвокатом юридичної допомоги громадянам та юридичним особам.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про виконавче провадження» від 21 квітня 1999 року. № 606 – ХІУ.
2. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» // ВВР України. – 2013 року № 9.
3. Цивільний процесуальний кодекс України.- К.: Юрінком Інтер, 2009.